

КОНТРОЛЬНІ ФУНКЦІЇ В СИСТЕМІ КАЗНАЧЕЙСТВА

Савастєєва О.М.

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та моделювання ринкових відносин

Арнаут К.О.

студентка 4 курсу, напрям підготовки «Фінанси та кредит»
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна

Розвиток казначейського обслуговування бюджетів за доходами та витратами постійно супроводжувався розширенням контрольних повноважень органів Казначейства. Фінансовий контроль поступово став функцією казначейського обслуговування та складовою розвитку системи державних фінансів.

Дослідження діючого законодавства дозволили зробити висновок про те, що контрольні повноваження казначейських органів в процесі обслуговування бюджетів та застосування ними заходів впливу до порушників бюджетного законодавства визначені Бюджетним кодексом України. Водночас, конкретні завдання, повноваження, права, відповідальність та інші вимоги щодо здійснення контролю визначені Положенням про Державну казначейську службу України [1] та іншими нормативно-правовими актами.

У процесі казначейського обслуговування бюджетів за надходженнями органи Казначейства здійснюють контроль на стадії зарахування, повернення помилково та надмірно зарахованих платежів, розмежування надходжень між рівнями бюджетів, при перерахуванні міжбюджетних трансфертів [2].

Також здійснюється контроль при казначейському обслуговуванні державного бюджету за видатками, який здійснюється як на етапі відкриття реєстраційних рахунків, так і на етапах прийняття планових документів, реєстрації бюджетних зобов'язань та здійснення платежів за дорученнями розпорядників та одержувачів бюджетних коштів. Контроль за відповідністю кошторисів розпорядників бюджетних коштів показникам розпису державного бюджету здійснюється казначейськими органами на підставі вимог ч. 2 ст. 47 БКУ. Для здійснення такого контролю органи Казначейства відображають у бухгалтерському обліку інформацію щодо планових документів, що передбачені бюджетним законодавством, розпорядників вищого рівня в розрізі розпорядників нижчого рівня та одержувачів. Також органи Казначейства реєструють у бухгалтерському обліку виконання державного бюджету планові показники за розписом. Узагальнена інформація на рахунках бухгалтерського обліку дозволяє здійснювати такий контроль у режимі реального часу [3].

Активне впровадження дистанційного обслуговування розпорядників бюджетних коштів та розвиток «електронних закупівель» зумовлюють необхідність перегляду системи внутрішнього контролю в органах Казначейства. Міжнародний досвід функціонування казначейських систем обслуговування бюджетів дозволяє зробити висновок, що в багатьох країнах реалізація реформи системи державних фінансів проводиться разом із реформою бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю. Такі реформи в даний час відбуваються у більшості країн Центральної і Південно-Західної Європи, а також країнах Центральної Азії.

Експертами Світового банку наголошувалось, що внутрішній контроль – це елемент якісного управління, він важливий для членства в ЄС, і є рекомендованою практикою для будь-якого уряду. Казначейський внутрішній контроль є ключовим компонентом внутрішнього контролю державного сектора [4]. У сучасному казначействі, де бізнес-процеси в основному автоматизовані, основною функцією казначейських органів є «активне» управління фінансовими ресурсами держави. За міжнародним досвідом існує дві основні схеми автоматизованої обробки транзакцій – централізована і децентралізована. При децентралізованій схемі контроль за проведенням операцій передано на рівень установ, а роль Казначейства перетворюється в управляючого грошовими коштами уряду. При централізованій системі – новий контроль засобами бухгалтерського обліку представлений у вигляді традиційного контролю в ручному режимі. З метою скорочення робочого навантаження використовується управління ризиками для скорочення контролю над транзакціями з більш низькою цінністю.

Отже, на підставі узагальнення позитивного міжнародного досвіду запропоновано наступні напрями модернізації внутрішнього контролю:

- удосконалення електронного документообігу;
- зниження рівня ризиків, пов'язаних з впливом людського фактору);
- розвиток внутрішнього аудиту в органах Казначейства;
- створення дієвої системи управління ризиками, як елементу операційного менеджменту;
- запровадження механізмів контролю через впровадження інтегрованих автоматизованих систем управління державними фінансами із вбудованими алгоритмами контролю.

Література:

1. Положення про Державну казначейську службу України [Електронний ресурс]. – Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 № 215, 2015. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>
2. Порядок казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету [Електронний ресурс]. – Затверджений наказом Міністерства фінансів України від 29.01.2013 № 43, 2013. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>
3. Порядок казначейського обслуговування державного бюджету за витратами [Електронний ресурс]. – Затверджений наказом Міністерства фінансів від 24.12.2012 № 1407, 2012. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
4. Report the Treasury Community of Practice (TCOP) workshop on —Internal Control and the Role of a Modern Treasury| [Electronic resource]. – 2013. – Available at: <http://www.pempal.org/event/eventitem/read/82/206>